

Arum

Pòrta mantun escais: Pan de Sèrp, Matamadòna, Caulèt de sèrp, Figueiron, Milh de sèrp.

Es una flor bèla e polida, las granas semblan de bonbons. Ça que la, mèfi ! Crusas, totas las partidas de la planta son toxicas.

Mas un còp èra, las rasigas se manjavan aprèp mantuna coseson.

Ginèsta o coronilha

A la prima, aquel arbrilhon se carga de flors e ne rencontra fòrça, perque demanda pas una tèrra rica.

Sembla que se vòl faire remarcar amb son jaune tresludent e son olor perfumada. Aquela planta mellifèra es coneguda pels insèctes pollenizators

La ginèsta a l'argèla se semblan pron (las flors, la talha...) mas podèm los diferenciar perque l'argèla a d'espinas bèlas qu'a pas la ginèsta.

Bois

Es reputat per la duresa del boès coma l'Ebèn. Bèl temps i a, ne fasiá de terralhas, d'arcas, de bòlas de petanca que cobrissia de clavèls.

Se ne servissèm totjorn per fabricar d'instruments de musica, de manjas de cotèls o per tornejar.

Es en dangièr dempuèi las annadas 2000 qu'un parpalhòl, la pirla del bois, foguèt introduit per malastre en Euròpa. Lo bois es la planta ostessa de sa canilha que manja pas que la fuèlhas d'aquel arbrilh.

Bragalon

Pron present dins las garrigas, lo bragalon se presenta jos forma de mata.

Sa particularitat es d'aver de fuèlhas que semblan puslèu a de tijas, per redusir las susfàcia d'evaporacion e aital s'adaptar a un climat mediterranèu.

Sas flors sucradas pòdon ornar las ensaladas.

Cade endormit o genebrièr de Fenicia

Escalhas del cade endormit

Benlèu, foguèretz fissats un jorn per las agulhas del Cade ? Son cosin, lo Cade endormit es cobèrt d'escalhas pichonelas, verdas e fibladissas qu'an pas cap de marridesa. Mas alara que las granas del Cade fan lo regal de las grivas e dels rainals pendent l'ivèrn e que l'utilizam en cosina, las del genebrièr de Fenicia son toxicas. Un còp èra, la resina èra brutlada per enlèvar las verrugas.

Agulhas del cada

Campaneta

Se pòt tanben nomenar gant de pastressa o galantina.

Los perlongaments que vesèm sus cada petal pòdon evocar los cinc dets d'un gant.

Darrèr la delicadesa de la flor, desmembrem pas que ne demòra toxica.

Flor de cocut

Es coneguda per èsser la primiera de la prima coma l'indica son nom.

Aquela planta a d'usatges nombroses. Se pòt manjar cuècha o crusa en moleta o en ensalada. La podèm secar per far de tisanas. D'unes, se ne servisson per aromatizar un vin d'aperitiu.

La primevèra oficinala a de propietats reconegudas en fitoterapia per sonhar la tos.

Geranium salvatge o bèc de grua

Aquí parlam pas dels geraniums penjats als balcons, que se sonan en realitat pelargonium.

Los vertadièrs geraniums (existisson mantuna varietats) son fòrça robustes, creisson a la campanha coma dins las carrièras dels vilatges.

Lachuscla

Lo nom occitan ven del lach que sortís de la planta se la copam. Lo cal pas confondre amb lo de las lachugas salvatjas que daissa un pichòt gost amar mas qu'es manjadís.

Bèl temps i a, s'utilizava coma purgatiu mas los que s'enganèron de dòsis, aguèron finit lèu de manjar pan.

L'eufòrbia es tant toxica que d'unes pescaires s'en servissián per empoisonar los peisses, aquel biais se sonava una Lachusclada. D'uèi, s'emplega contra las verrugas.

Petairòla o gola de lop

Se sona aital perque quand apuèjam sus la basa de la flor, se dubrís coma la gola d'un lop, pel gaug dels pichons e dels mai grands.

A la prima, podètz pas lo mancar que se quilha sus sos 30 a 100 centimètres.

Aladèrn o negreput

Aquel arbrilh balhèt son nom al vilatge de Ladèrn sus Lauquet. Lo tèrme botanic « altern » que ven aladèrn en occitan definís la disposicion de las fuèlhas a l'entorn del ram. Es fòrça comun en Garriga. Es la planta ostessa de la canilha del parpalhòl Citron.

Las granas frescas son toxicas. Secas, èran utilizadas en medecina. Las fuèlhas e las granas èran culhidas dempuèi l'Antiquitat per lors vertuts tinctorialas.

Pimpon d'aur

Los enfants aiman faire rebatre sa color d'aur jos lo menton, n'i a que dison que se lo jaune apareis sus ton menton, vòl dire qu'aimas lo burre...

A tendéncia a s'expandir fòrça mercé a sos estolons (tija rebelaira coma en cò de las majofas). Se secatz la flor, deven comestibla.

Moja blanca

S'arrapan als traverses calcaris rocassuts. Deu son nom a la feutrina blanca que cobrís la planta tota e l'apara de la calorassa com una lana d'estiu. Los petals son un luòc de rendètz-vos pels polits manja ròsas.

Manja ròsa

Orquidèa

Populara e esperada aprèp l'ivèrn, es totjorn una jòia de trapar una orquidèa sus son camin.

En França n'existisson 150 espècias e per la majora part protegidas.

Sus la fòto vesèm una orquidèa porpre qu'es pron correnta.

Pulmonària

Creis dins los luòcs fresques e solombroses.
La fotò foguèt presa dins un bòsc a Ladèrn sul
Lauquet.

Sa cosina, la pulmonària oficinala es utilizada
en fitoterapia per sas propietats escurairas.

Bibliografia e sitis consultats

La Garrigue, grandeur nature, Jean-Michel Renault, Ed. Les
Pelicans, 2000

Diccionari General Occitan, Cantalansa.

<http://garrigue-gourmande.fr/>

<https://www.quelle-est-cette-fleur.com/>

